

УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ.Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“ – ГР. БУРГАС
ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНИ НАУКИ

Утвърждавам:

Ректор:.....

доц. д-р М. Миткова

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

на специалност:

образователно-квалификационна степен:

професионално направление:

област на висше образование:

професионална квалификация:

СОЦИАЛНА ПЕДАГОГИКА

Бакалавър

1.2. Педагогика

Педагогически науки

ПЕДАГОГ

Бургас

2017

Настоящата квалификационна характеристика е неразделна част от учебния план на бакалавърска програма „Социална педагогика“ и определя професионалната квалификация на специалиста с висше образование, придобил образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ в област „Педагогически науки“, професионално направление 1.2. Педагогика.

За обучение за придобиване на ОКС „Бакалавър“ по специалност „Социална педагогика“ се приемат лица, които са завършили средно образование, осигуряващо им достъп до обучение във висши училища. Приемът е в съответствие със ЗВО, с Правилника за устройството и дейността на Университета и с Правилника за учебната работа, и се осъществява на базата на оценка от ДЗИ по български език и литература или оценка от състезателен изпит по български език и литература. Кандидат-студентите полагат изпит за проверка на говорните и комуникативните способности.

Квалификационната характеристика на бакалавъра по социална педагогика, придобил бакалавърска степен във Факултет по обществени науки при Университет „Проф. д-р А. Златаров“, гр. Бургас, както и учебният план, който осигурява неговата подготовка, са съобразени със:

- *Закона за предучилищно и училищно образование, Обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г.;*
- *Наредба № 12 от 01.09.2016 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти (Обн., ДВ, бр. 75 от 27.09.2016 г., в сила от 27.09.2016 г.);*
- *Закона за висше образование (ДВ, бр.112/ 27.12.1995 г., изм. и доп., бр. 98 от 09.12.2016 г., в сила от 01.01.2017 г.);*
- *Наредбата за държавните образователни изисквания за придобиване на висше образование за образователно-квалификационна степен „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“ (ДВ, бр.76, 06.08.2002 г.);*
- *Правилника за устройство и дейността на Университет „Проф. д-р А. Златаров“- Бургас“*
- *Правилника за учебната дейност на Университета.*

I. ОБРАЗОВАТЕЛНИ ЦЕЛИ

Цел на обучението в професионално направление 1.2 Педагогика, образователно-квалификационна степен „БАКАЛАВЪР“ по специалност „Социална педагогика“ е широкопрофилната, фундаментална подготовка на професионалисти-педагози и придобиването от тях на научни знания, умения и компетентности за осъществяване на ефективна социално-педагогическа дейност, с която да повлияят за качествено развитие и усъвършенстване на системата за обществено възпитание и социално-педагогически услуги в контекста на многообразните и задълбочаващите се социални и възпитателни проблеми в съвременното общество чрез пълноценна реализация във възпитателната, интегриращата, социално-подкрепящата, ресоциализиращата, изследователска, методологическа и административно-организационна дейност с деца, подрастващи и възрастни, семейства, групи и общности със специфични социално-педагогически проблеми. В тази връзка, подготовката на висококвалифицирани професионалисти-социални педагози е насочена и предполага максимално индивидуализиране на социалното възпитание и социално-педагогическите услуги с цел утвърждаване на социалната сигурност, хармония и благополучие в сферата на

човешките отношения, микросоциума и социалната среда вобще.

Поставената **цел** е в пълно съответствие с **мисията** на Университета за подготовка на специалисти с висше образование и отговаря на **функцията** на Факултета по обществени науки за подготовка на специалисти в областта на педагогическите науки.

За реализирането на поставената цел е необходимо успешното решаване на следните основни **задачи**:

- Пълноценно усвояване на системата от теоретични знания и формиране на широкоспектърни и специфични професионални трудови умения и навици за осъществяване на ефективна социално-педагогическа дейност в институциите за работа с деца, подрастващи, младежи, възрастни и семейства, нуждаещи се от подпомагане по отношение на тяхното личностно и социално функциониране, грижа и подкрепа в преодоляване на рискови и кризисни ситуации, рехабилитация, адаптация, ресоциализация, интеграция;
- Овладяване на основните методи и форми, спецификата на технологията на социално-педагогическата дейност с различните възрастови категории от населението за оптимизиране на условията за функциониране и развитие на личността и обществото, за гарантиране тяхната стабилност и сигурност на съществуване, социална активност и просперитет, запазване правата и свободите им при жизнени ситуации, рискове и проблеми с комплексен характер;
- Създаване и утвърждаване на нагласа и готовност за осъществяване на различни видове практически дейности: социално-педагогическа, научно-методическа, културно-просветна, корекционно-развиваща, организационно-управленска, сътрудничество и съвместна работа с институциите, работещи с деца и възрастни, със специализираните органи за ресоциализация в обществото (социални, образователни, пенитенциарни и др.);
- Изграждане на самостоятелен подход и стил на работа при осъществяване на социално-педагогическия процес на хуманизиране на отношенията, оздравяване на микроклимата в социума, защита интересите на личността и подпомагането ѝ в изява и развитие на потенциала и способностите, мотивиране и стимулиране нейната социална активност. Развиване на механизми за продължаващо професионално развитие и обучение през целия живот.

II. ОБРАЗОВАТЕЛНО СЪДЪРЖАНИЕ

Обучението по програмата е организирано в лекционни курсове, семинарни и практически упражнения.

Задължителните учебни дисциплини са обособени в два цикъла: педагогически и интегративен. Към всеки цикъл са предложени списъци с избираеми дисциплини. Учебният план съдържа списъци с факултативни дисциплини, които дават възможност да се добавят допълнителни общоразвиващи компетенции към профила на специалиста. Съдържателно и структурно, дисциплините от двата цикъла, както избираемите и факултативните дисциплини, осигуряват фундаментална, тясно-профилираща и специализирана подготовка с оглед придобиване от завършващите на бакалавърска степен по педагогика със специфична квалификация.

Целта на дисциплините от педагогическия цикъл е да се формират базисни професионално-педагогически компетентности за историческите основи на социалната педагогика, актуалните подходи в социално-педагогическата дейност, подходите за педагогическа подкрепа на лица от социално уязвими групи, подходите за педагогическа

подкрепа на семейството, превантивната и корекционната педагогическа дейност, подходите за диагностика в социално-педагогическата практика.

Целта на дисциплините с интегративен и интердисциплинарен характер е да се формират компетентности за социалната и правна защита на личността, за прилагане на етични норми в социално-педагогическата дейност, за разпознаване и интервюване на социално уязвими лица и лица в риск, за психологическа подкрепа на лица от социално уязвими групи, за управление на социално-педагогически институции от нов тип, за използване на съвременни информационни технологии в социално-педагогическата дейност.

Избираемите учебни дисциплини осигуряват разширяване и надграждане на общотеоретичната и специализиращата подготовка по специалността. Чрез тях се допълват и конкретизират компетентностите, придобити по задължителните учебни предмети.

Факултативните учебни дисциплини дават възможност за получаване на знания и умения от специфични научни области в съответствие с интересите на студентите.

Целите на обучението в бакалавърската програма се постигат с прилагането на актуални методи, форми и средства.

- Методи на обучение:
 - Лекция;
 - Дискусия;
 - Дебат;
 - Работа с информационни източници – специализирана литература, електронни ресурси, интернет-източници;
 - Работа по проект и изследователска задача;
 - Демонстрация;
 - Симулация;
 - Ролеви игри.
- Форми на обучение:
 - Работа в малка група.
 - Самостоятелна работа;
 - Семинар;
 - Тренинг;
- Средства на обучение (образователни ресурси):
 - Мултимедийни ресурси и съвременни технологични средства;
 - Учебни филми.

III. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ

Проверката и оценката се осъществява съобразно изискванията на учебния план и включва текущ и/или заключителен семестриален контрол. Формите на контрол, избрани от преподавателя, са отразени в съответната учебна програма. Оценка е по шестобалната система с присъждане на кредити. Кредити се присъждат след успешно издържан изпит (над Среден 3.00)

Текущият контрол включва следните методи:

- Тест;
- Изследване и защита на теза (курсов проект);

- Беседа;
- Реферирание на научни текстове и др.

Заключителният контрол представлява полагане на изпит или текуща оценка.

Квалификационен стандарт – компетенции на придобилите образователно-квалификационна степен „Бакалавър”

I: Личностни компетенции

Знания за:

- Историята на социалната педагогика и социалното възпитание, както и новостите в областта;
- Водещите теории в социалната педагогика, основните ѝ направления, понятийно-терминологичната система и взаимосвързката ѝ с други науки;
- Същността на социализацията на личността, норма и отклоненията от нея, диагностициране и прилагане на технологии за социално-педагогическа превенция и ресоциализация;
- Връзката между социализация, възпитание и обучение на личността;
- Взаимосвързката на социалната педагогика и сродните ѝ дисциплини;
- Принципите, методите и подходите, технологията на социално-педагогическата дейност;
- Същността и регулирането на социалните отношения, основите на социалната политика, социалното законодателство, управлението на социално-педагогическите институции.

Умения за:

- Осъществяване на различните видове професионални дейности: социално-педагогическа, научно-методическа, културно-просветна, корекционно-развиваща, организационно-управленска; сътрудничество и съвместна работа с институциите, работещи с деца и възрастни, със специализираните органи за ресоциализация в обществото (социални, образователни, пенитенциарни и др.);
- Разпознаване на различните психични процеси и психологичните закономерности в познавателното, емоционалното и социалното развитие на индивида, за психологическите механизми на възпитанието, отклоняващото се поведение и ресоциализацията;
- Организация и осъществяване на видовете педагогически практики: педагого-психологическа, аналитико-диагностична, корекционно-рехабилитационна, консултативна, организационно-комуникативна, прогностична, социално-профилактична и др.;
- Общуване, създаване и поддържане на доверие, преодоляване на конфликти;
- Пренасяне и интегриране на теоретичните знания в практически умения и висока професионална компетентност като гаранция за оказване на ефективна социално-педагогическа помощ;
- Развиване на аналитично, конструктивно мислене и критична наблюдателност, изявени в бързо ориентиране, констатиране и оценяване или отхвърляне, неприемане на готови образци като „единствен модел и истина“.

Нагласи относно:

- Формиране на професионална мотивираност и отношение към бъдещата професия;
- Изграждане на умения за по-нататъшно самообучение и самоусъвършенстване;
- Формиране на култура на общуване и спазване на общочовешките ценности и етични норми.

2: Общопедагогически компетенции

Знания за:

- Обучението и възпитанието като педагогически процеси в съвременната образователна среда;
- Актуални теории и базисни понятия от областта на теория на възпитанието;
- Актуалните подходи за диагностика на личността и специфични проблеми на социалната среда;
- Психологически теории за общуването и груповата динамика;
- Актуални подходи в работата със специфични групи от населението;
- Съвременните европейски стандарти в социалната работа;
- Специфични подходи на взаимодействие между образователните и социални институции и семейството.

Умения за:

- Прилагане на технологии за организация и управление на социалната среда;
- Прилагане на специфични възпитателни и общообразователни методи и форми в социално-педагогическата дейност;
- Диагностика и оценка на образователното развитие на личността;
- Прилагане на актуални подходи за организация на свободното време;
- Прилагане на модели за работа със специфични групи и общности.

Нагласи относно:

- Необходимостта от непрекъсната актуализация на компетентността в областта на съвременната социална педагогика.

3: Технологични и методически компетенции

Знания за:

- Провеждане на педагого-психологическа, аналитико-диагностична, корекционно-рехабилитационна, консултативна, организационно-комуникативна, прогностична, социално-профилактична и други дейности в държавни, публични, частни и неправителствени институции, организации и служби на национално, регионално, общинско и фирмено равнище;
- Осъществяване на диагностика, превенция, профилактика, активно взаимодействие, фасилитиране и подпомагане на индивиди, семейства, групи и общности от населението с особени потребности;
- Планиране и провеждане на социално-педагогически изследвания, диагностициране и анализиране на състоянието и развитието на обектите на социалната работа;

- Разработка и управление на проекти със социално-педагогическа насоченост и разрешаване на актуални проблеми;
- Същността и функционирането, уредбата на социално-педагогическите институции, организацията им на дейност ;
- Взаимодействието с факторите на социалната среда и с институциите;
- Използване на информационните технологии в социалната практика.

Умения за:

- Осъществяване на различни видове дейности: социално-педагогическа, научно-методическа, културно-просветна, корекционно-развиваща, организационно-управленска,;
- Пренасяне на знания и технологии, внедряване в практиката на съвременните теоретични постижения;
- За работа с документация, подготовка на доклади, комплексни оценки и т.н.;
- Усъвършенстване организацията на собствената си дейност и условия на труд, разширяване възможностите за обмен на опит в рамките на професията, професионалната рефлексия, научна дискусия и интердисциплинарната съвместна работа;
- Прилагане на мултипрофесионален подход в работата си и при работа в екип;
- Използване на информационните технологии в социалната практика;
- Решаване и управлението на проблеми и конфликти в динамичната социална среда.

Нагласи относно:

- Творческото използване на технологии и методики в социално-педагогическата практика;
- Спазване на професионалните и етични стандарти.

IV. РЕАЛИЗАЦИЯ

Завършилите успешно обучението по специалността „Социална педагогика“ с образователно-квалификационна степен „бакалавър“, придобиват професионална квалификация „социален педагог“. Те са подготвени да оказват педагогическа, експертна, консултантска и организационна помощ на деца, младежи, възрастни и стари хора със социално-педагогически проблеми и да извършват възпитателна и организационна дейност в училищна и извънучилищна среда.

Бакалавърът по социална педагогика има възможности за професионална реализация на следните институционални полета **в държавния сектор:**

- **В образователната сфера (основно в системата на Министерството на образованието и науката) като:**
- педагогически съветник в детска градина, училище или в център за подкрепа за личностно развитие;
- специалист по извънучилищни дейности;
- педагог в системата на предучилищното образование (детски градини и учреждения);
- възпитател в основни и средни училища, социално-педагогически интернати, помощни и специални училища, за ученици с девиантно поведение и в

обслужващите звена – домове за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа;

- възпитател в детски селища, в извънучилищни учреждения и центрове за работа с деца и младежи, в различни ваканционни структури, възпитателни училища-интернати (ВУИ);
- възпитател и социален педагог в помощни училища и помощни училища – интернати;
- консултант и експерт за възпитателни и обучителни дейности в социално-педагогически центрове, комплекси и кабинети;
- консултант за възрастни хора и хора с увреждания в специализирани и други институции;
- експерт към регионалните инспекторати по образование по въпросите, свързани със специфични образователни потребности и поведенчески отклонения на децата;
- експерт в общински отдел „Образование“;
- аналитичен специалист в образованието като изследовател в областта на социалната педагогика;
- консултант и експерт в социално-педагогически центрове и кабинети, в социално-терапевтични институции, в центрове за социални грижи, в домове за възрастни хора, за лица в неравностойно социално положение;
- консултант и организатор (аниматор) на социокултурни дейности в различни възрастови, етнически и професионални общности, в неправителствени и благотворителни организации и в системата на непрекъснатото образование.
- **В системата на Министерство на вътрешните работи:**
 - Инспектор (педагог) в детски педагогически стаи;
 - социален педагог в домове за временно настаняване на малолетни и непълнолетни;
 - социален педагог към комисии и центрове за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни, в пробационни служби за младежи с девиантно и деликвентно поведение;
 - обществен възпитател.
- **В системата на Министерство на правосъдието:**
 - възпитател и социален педагог в пенитенциарни институции;
 - възпитател и социален педагог в поправителни домове и пробационни центрове.
- **В системата на Министерство на труда и социалната политика като:**
 - експерт в общинските комисии за закрила на детето, в отделите за закрила на детето към общинските дирекции „Социално подпомагане“;
 - експерт по професионално ориентиране, квалификация и преквалификация;
 - специалисти в Бюрата по труда и в „Младежко информационно бюро по труда“ като експерт по трудовото посредничество, програмите и мерките по заетостта и др.;
 - възпитател и социален педагог в помощни училища и помощни училища-интернати;
 - възпитател и социален педагог в оздравителни и санаториални училища с лечебна, рехабилитационна и учебна дейност;
 - възпитател и социален педагог в логопедични училища, в училища за зрителни нарушения на деца и за деца с нарушен слух;

- в домове за деца и лица със сетивни нарушения като възпитател и социален педагог;
- в домове за деца и лица с физически нарушения и с лека, умерена и дълбока умствена изостаналост като възпитател и социален педагог;
- в социални учебно-професионални заведения като възпитател и социален педагог;
- в домове за стари хора, в дневните и сезонните домове за стари хора като социален педагог;
- в централите за домашен социален патронаж;
- в домовете за лица с психически разстройства;
- към различни социални комплекси и разпределителни домове
- във фамилен центри за отглеждане на деца.
- **В системата на Министерството на здравеопазването:**
- в отдел „Профилактика и промоция на здравето“ към ХЕИ като социален педагог;
- в клиники по наркомании и центри за лечение на други зависимости;
- в домовете за медико-социални грижи за деца към дневни центри за медико-социални грижи за деца;
- към центри за социална и здравна рехабилитация;
- **В системата на Министерството на отбраната:**
- към различни професионално-адаптационни центри за освободените от кадрова военна служба, както и за регулиране на взаимоотношенията във формирования от такъв тип.
- **В системата на Министерството на младежта и спорта:**
- към спортни центри и школи за организиране на свободното време на децата.

Освен в държавния сектор социалният педагог може да се реализира и в сферата на **негосударствените организации и инициативи**:

- към различни неправителствени организации, фондове и фондации, занимаващи се с подпомагане на деца и лица в риск и в неравностойно социално положение;
- в SOS „Детски селища“;
- в приюти за безнадзорни деца и възрастни;
- във временни центри и домове за безпризорни деца и лица;
- като консултант по социално-педагогически проблеми на частна практика.

Длъжности:

По Националната класификация на длъжностите и професиите в Република България (2011 г.) длъжностите, които социалните педагози могат да заемат, са от:

Клас 2 – Аналитични специалисти:

- единична група 2359 – Други преподаватели (възпитател, педагог, педагогически съветник, младши възпитател, старши възпитател, главен възпитател, възпитател методик);
- единична група 2446 – Специалисти по социални дейности (специалист социален случай, специалист социален случай /деца/, специалист социален случай /семейство/, специалист, социално подпомагане и ориентиране /за лица, намиращи се в затвора/);

Клас 3 – Техници и други приложни специалисти:

- единична група 3340 – Други, приравнени на преподаватели (ръководител извънкласни дейности, помощник-възпитател, помощник на учителя, младши възпитател, възпитател, старши възпитател).

V. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА БАКАЛАВЪРСКА СТЕПЕН

Бакалавърска степен се придобива след обучение в осем семестъра (240 кредита) в редовна или задочна форма на обучение. Всяка учебна година е от по два семестъра и 30 учебни седмици. Продължителността на академичния час е 45 минути.

Формата на дипломиране за специалността е комплексен писмен държавен изпит.

Изпитите се провеждат от избрана от Факултетния съвет изпитна комисия. Съставът на всяка изпитна комисия се определя със заповед на Ректора на Университета и включва най-малко 3 хабилитирани лица по съответното направление, което е в съответствие с изискванията на ЗВО.

VI. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Завършилите бакалавърска степен педагози могат да продължат образованието си в:

- Образователно-квалификационна степен „Магистър” и образователна и научна степен „Доктор”;
- В различни форми на квалификация и продължаващо обучение.

Настоящата квалификационна характеристика е приета на заседание на ФС на ФОН, Протокол5...../.....11.05.2014 и утвърдена на заседание на Академичен съвет, протокол33...../.....1.9.....2014.